

Dyslokacja wojsk Armii Czerwonej i NKWD na terenie powiatu bielskiego w czerwcu 1941 r.

Tło historyczne

Pierwsze bombardowanie Bielska w okolicach stacji, mostu i linii kolejowej przez niemieckie samoloty miało miejsce 6 września po południu, zaś jednostki XIX korpusu pancernego pod dowództwem gen. Heinza Guderiana wkroczyły do miasta rankiem 12 września. W nocy z 12 na 13 września pod Olszewem bitwę z wrogiem stoczyła Suwalska Brygada Kawalerii.

Niemcy wycofali się z Bielska 22 września, a już następnego dnia w południe nadciągnęły tu kolumny sowieckiej piechoty. Żołnierze ci nosili karabiny na zwykłych sznurkach, zamiast plecaków mieli na plecach płócienne woreczki, a zegarków nie posiadali nawet młodszy oficerowie.

Od listopada powiat bielski stał się jednym z rejonów obwodu białostockiego w Białoruskiej Socjalistycznej Republice Radzieckiej. Stałym i głównym elementem polityki okupanta były represje mające na celu usunięcie jednostek uznanych przez władzę za niebezpieczne. Aresztowania, deportacje, przesiedlenia, praca przymusowa i pobór do wojska dotknęły przedstawicieli prawie wszystkich grup społecznych, narodowościowych i religijnych, chociaż większość ofiar stanowili Polacy. Represje organizowane i przeprowadzane były głównie siłami sprowadzonych z ZSRR funkcjonariuszy partii i NKWD. Mieszkańcy powiatu przyjęli różne postawy wobec represji: od aktywnego poparcia dla okupanta przez pomoc ofiarom aż do czynnego i zbrojnego oporu.

W okresie władzy sowieckiej przy szosie na Brańsk na terenie dawnego lądowiska wybudowano lotnisko, będące jedną z największych sowieckich baz lotniczych nad zachodnią granicą. W 1941 r. w okolicach stacji kolejowej rozbił się wojskowy samolot – prawdopodobnie był to szturmowy Ił-2 w wersji jednoosobowej. Na cześć jego pilota obecna ul. Kolejowa w Bielsku Podlaskim do początku lat 90. ub. wieku nosiła imię Piotra Karpina. Przy bloku mieszkalnym znajduje się betonowy postument z ustawioną nań łopatą śmigła rozbitego samolotu.

22 czerwca 1941 r. bardzo wczesnym rankiem dał się słyszeć warkot samolotów i od czasu do czasu huk rozrywających się nad Bielskiem bomb. Kilka z nich trafiło w ważniejsze placówki sowieckie. Z lotniska nie zdążył wystartować żaden samolot. Z miasta w pośpiechu uciekały oddziały sowieckie oraz samochody z rodzinami oficerów, urzędników i działaczy partyjnych. Ludzie na ulicach rzucali się sobie w ramiona i z radości płakali.

Niemcy wkroczyli do Bielska 24 czerwca 1941 r. bez walki.

Dyslokacja wojsk Armii Czerwonej i NKWD (Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych ZSRR) na terenie powiatu bielskiego w czerwcu 1941 r.

Andryjanki

- 31. zmotoryzowany pułk strzelecki 31. Dywizji Pancерnej
- 62. pułk czołgów 31. Dywizji Pancерnej
- 31. samodzielny batalion remontowo-naprawczy 31. Dywizji Pancерnej
- 31. batalion medyczno-sanitarny 31. Dywizji Pancерnej
- 31. batalion transportu samochodowego 31. Dywizji Pancерnej

Bielsk Podlaski

- Dowództwo 5. Korpusu Strzeleckiego (część – Dowództwo 5. Korpusu Strzeleckiego od połowy czerwca było w trakcie przenoszenia do Zambrowa. Zwolnione pomieszczenia miało zająć dowództwo 2. Korpusu Strzeleckiego 13. Armii)
- 62. samodzielny batalion łączności 5. Korpusu Strzeleckiego
- Szpital ruchomy 5. Korpusu Strzeleckiego
- Lazaret weterynaryjny 5. Korpusu Strzeleckiego
- Dowództwo 13. Korpusu Zmechanizowanego
- 521. samodzielny batalion łączności 13. Korpusu Zmechanizowanego
- Dowództwo Komendanta Wojskowego Miasta
- Bielski Rejonowy Komisariat Wojskowy
- 126. pułk lotnictwa myśliwskiego 9. Mieszanej Dywizji Lotniczej (część)
- 68. batalion inżynieryjno-lotniskowy 12. Rejonu Bazowania Lotniczego
- 38. bateria artylerii przeciwlotniczej 12. Rejonu Bazowania Lotniczego
- Dowództwo 36. Bazy Lotniczej 12. Rejonu Bazowania Lotniczego
- 150. lotniskowa kompania techniczna 12. Rejonu Bazowania Lotniczego
- 136. samodzielna kompania łączności 36. Bazy Lotniczej
- 157. batalion obsługi lotniskowej 36. Bazy Lotniczej
- Obiekt nr 169 – budowa lotniska z betonowym pasem startowym
- 442. batalion budowlany (budowa lotniska)
- 443. batalion budowlany (budowa lotniska)
- 66. kompania radiowa obserwacji powietrznej
- Dowództwo 15. pułku utrzymania dróg
- 925. okręgowy skład paliw
- 2388. szpital wojskowy

Boćki

- Dowództwo 31. Dywizji Pancерnej 13. Korpusu Zmechanizowanego
- 31. samodzielny batalion łączności 31. Dywizji Pancерnej
- 31. samodzielna kompania regulacji ruchu 31. Dywizji Pancерnej
- 214. lazaret wojskowy

Brańsk

- 25. samodzielny batalion rozpoznawczy 25. Dywizji Pancерnej
- Brański Rejonowy Komisariat Wojskowy

Dubno

- 31. pułk artylerii haubic 31. Dywizji Pancерnej
- 31. samodzielny batalion rozpoznawczy 31. Dywizji Pancерnej
- 31. samodzielny dywizjon artylerii przeciwlotniczej 31. Dywizji Pancерnej
- 31. batalion pontonowo-mostowy 31. Dywizji Pancерnej

Grabowiec

- 315. pułk artylerii 5. Korpusu Strzeleckiego

Orla

- 376. lekki batalion saperów 208. Dywizji Zmotoryzowanej

Podbiele

– 18. pułk motocyklowy 13. Korpusu Zmechanizowanego

Rajsk

– 25. zmotoryzowany pułk strzelecki 25. Dywizji Pancерnej

Rudka

– 156. pułk artylerii 5. Korpusu Strzeleckiego

– 5. samodzielna eskadra lotnicza 5. Korpusu Strzeleckiego

– 196. lotniskowa kompania techniczna

Strabla

– 49. batalion saperów 5. Korpusu Strzeleckiego

Studziwody

– 77. samodzielny zmotoryzowany batalion saperów 13. Korpusu Zmechanizowanego

– Magazyn paliw i smarów 126. pułku lotnictwa myśliwskiego 9. Mieszanej Dywizji Lotniczej

*Wykaz opracował **Jan Nikołajuk** w ramach stypendium rocznego Marszałka Województwa Podlaskiego na 2013 rok w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony dóbr kultury, przyznanego na przygotowanie do druku publikacji pt. „Pierwszy sowiet na Białostocczyźnie. Korpusy zmechanizowane – niespełnione nadzieje sowieckich wojsk pancernych na »łuku białostockim«”.*

Dodana: 17 styczeń 2017 11:46

Zmodyfikowana: 17 styczeń 2017 11:46

Copyright © 2001 - 2020 Samorząd Powiatu Bielskiego. Wszystkie prawa zastrzeżone.